

Vårt Falun

Sven vandrar i
historiens spår

**STARKARE FÄRGER
VÄNTAR I CENTRUM**

*Valet 2018
närmar sig*

*Gruvan är navet i
Världsarvet Falun*

Evenemang juni–september

F LUN

/I detta nummer

Medborgarskapsceremonin i Falun sker i samband med nationaldagsfirandet den 6 juni.

Nya medborgare hälsas välkomna när nationaldagen firas

Falu Gruva är platsen för nationaldagsfirande även i år. I samband med nationaldagen hälsas också nya medborgare välkomna i den uppskattade medborgarskapsceremonin.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ULF PALM

■ **NATIONALDAGEN/** Förra året hälsades nya medborgare välkomna till Sverige och Falun i en särskild medborgarskapsceremoni i samband med nationaldagsfirandet vid Falu Gruva. Att välkomsteremonin sker just på nationaldagen är ingen slump.

– Nationaldagen är allas vår dag och vi firar fred, frihet och vår demokrati. Det känns självklart för mig att hälsa nya svenska medborgare välkomna just på nationaldagen, säger kommunfullmäktiges ordförande Anna Strindberg (S).

Nationaldagen symboliserar Sverige och gemenskap. Faluns medborgarskapsceremoni

Anna Strindberg (S), kommunfullmäktiges ordförande.

har fått mycket positiv respons och följdes även av dokumentärfilmare under förra året. Serien heter Det goda landet och Faluns medborgarskapsceremoni speglas i avsnitt 5. Serien finns att se på UR Play för den som vill (www.urplay.se - Det goda landet).

– Värderingar som rättvisa, yttrandefrihet och allas lika värde är något vi ska vara stolta över i Sverige och Falun och bevara och sköta om. Det gör vi tillsammans, säger Anna Strindberg.

Förra året deltog människor från över 28 länder från olika delar av världen i medborgarskapsceremonin och nationaldagsfirandet i Falun.

– Det är otroligt roligt och viktigt. Vi behöver mångfald och olikheter för att utvecklas, vi behöver varandra och samhället blir vad vi gör det till och präglas av de som lever där. Jag hoppas att fler kommer och firar med oss i år, Falun är vårt gemensamma hem, säger Anna Strindberg. ■

Nya museet har blivit ett lyft

Det finns mycket att se i Världsarvet Falun. Falu gruva är givetvis det stora besöksmålet, och vill du inte gå ner i själva gruvan, finns det en mängd saker att kika på ovan jord. Inte minst det **nyrenoverade och moderniserade Gruvmuseet**.

– Nu har vi ett modernt museum med en interaktiv utställning, säger Anna Björkman, verksamhetschef.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ULF PALM

■ **GRUVAN/** Alla var överens om att det gamla Gruvmuseet hade gjort sitt. Det var både tråkigt och svårt att förstå. 2014 startade därför arbetet med att skapa ett helt nytt gruvmuseum, som skulle attrahera fler, och stå upp för de krav som en besökare ställer i dag, från vuxen till barn.

– En bra utställning för barn blir även bra för vuxna. Vi började med att bestämma vad vi ville berätta och började planera det nya museet utifrån detta. Vi sökte och fick externa medel för att kunna göra satsningen möjlig, säger Anna Björkman och fortsätter:

– Utställningsproducenter plockades in, som tillsammans med gruvans interna grupp såg till att skapa ett fräscht museum, där det inte bara finns rent utställningsmaterial, utan där man även själv som besökare kan få göra saker.

Byggs upp etappvis

Det nya museet byggdes upp etappvis och stod helt klart för cirka ett år sedan. Den gamla konferensmatsalen är nu en stor del av museet.

Den centrala punkten i Gruvmuseet är

Den gamla konferensmatsalen har fått ge plats för stora delar av det nya museet.

givetvis berättelsen om Falu gruvans tillkomst till att den lades ner 2001, som presenteras på ett kronologiskt sätt.

Hur gammal är Falu gruva?

– Ingen vet exakt hur gammal den är. Forskningsrönen är många och vi väljer att hålla oss ödmjuka till historien som finns. Men det är fascinerande att Falu gruva fortfarande är aktuell i forskning, säger Anna Björkman.

– Besökaren kan också prova på hur det känns att lyfta en tung malmbår, som var en del av dåtidens tunga arbete för gruvdrängarna.

Hur känns det att åka tunna ner i schaktet eller klättra på en gruvstege? Museet ger svar även på de frågorna.

Att Falu gruva under storhetstiden på 1600-talet ansågs vara Sveriges skattkista och att gruvan hade Sveriges första akutsjukhus går det också att lära sig mer om. Liksom att även guld och silver brutits i gruvan.

Filmad gruvtur visas

I museets filmsal kan du uppleva en gruvtur under jord i en 30 minuter lång film från

Hur känns det egentligen att åka ner i gruvschaktet stående i en tunna? Den känslan förmedlar gruvmuseet. Här är det verksamhetschefen Anna Björkman som tar sig en tur.

djupet av Falu Gruva. Filmen är speciellt framtagen för de besökare som av olika anledningar inte kan eller vill gå ner i gruvan.

Museet är verkligen fyllt av intressant historia och värt ett besök.

– Museet har fått ett väldigt positivt bemötande från både besökare och museisverige. Det gör att vi kan gå raka i ryggen och känna oss nöjda med hur det blev, säger Anna Björkman.

Har Faluborna upptäckt museet?

– Nja, det är väl så att Faluborna gärna tar med sina gäster till gruvan och gör ett besök på det sättet, men att det är svårare att besöka gruvan själv. Men vi både önskar och ser gärna att Faluborna tar del av sin kulturhistoria. Däremot har vi återkommande besök från skolklasser i Falun.

Sveriges bäst bevarade samlingar

Men själva gruvområdet bjuder givetvis på mer historia. Området kring Creutz schakt är en av Sveriges bäst bevarade samlingar av gruvbyggnader från mitten av 1800-talet.

Från vattenhjulet i Creutz hjulhus drevs pumparna i Creutz schakt. I Creutz spelhus drevs linorna som skötte upphissningen av malm i gruvschakten. I spelhuset är det möjligt att se både vattenhjulet och det koniska spelhjulet, som är det enda bevarade i Sverige.

Creutz lave är troligtvis landets äldsta lave som står på sin ursprungliga plats. Laven sattes upp för att skydda det 208 meter djupa schaktet som började anläggas 1662. Schaktet har använts för pumpning av vatten, uppföring av malm, ventilation och persontransporter. Än idag hörs klangen från laven från en gammal varningsklocka för pumpstopp. I laven kan du titta 208 meter ner i schaktet från Sveriges högsta bro.

– Alla de här byggnaderna står på sin ursprungliga plats och har renoverats de senaste åren med hjälp av pengar från länsstyrelsen. Att kika på de enorma hjulen är något extra, det lovar jag, säger Anna Björkman.

För öppettider och priser: www.falugruva.se ■

"Vi både önskar och ser gärna att Faluborna tar del av sin kulturhistoria"

– Anna Björkman

Mer att se i Världsarvet Falun

I Världsarvet Falun finns ett antal kulturbyggnader, sommarmuseer och trädgårdar, några med stark anknytning till kända Faluprofiler. På en del ställen kan du köpa en god fika och följa med på en guidad visning.

TEXT: CHRISTINA STABERG FOTO: ANNA NORIN

Ernst Rolfgården

Mitt i den välbevarade trädstadsdelen Elsborg finns huset där revykungen Ernst Rolf föddes 1891. Elsborg var tidigare gruvarbetarnas stadsdel. Idag är sommarcafé och utställning om Ernst Rolf inrymd i den gamla fastigheten. Fri entré.

Linnés bröllopsstuga

År 1739 gifte sig Carl von Linné och Sara Lisa Moraea här. I bröllopsstugan finns autentiska väggmålningar från 1700-talet. Den tidstypiska trädgården bjuder på vackra blommor, nyttiga läkeväxter och ett grönt skaffereri. Fri entré.

Thunströms köpmansgård

På denna gård med butik och bostadsdel från 1897 känns det som om tiden stannat. Sommartid lever Thunströms Köpmansgård upp med trädgårdscafé, försäljning i handelsboden och visning av den gamla köpmansgården. Vissa kvällar erbjuds musikunderhållning.

Stabergs bergsmansgård

Efter en skön cykeltur på 12 km väntar den storslagna bergsmansgården Staberg. Här finns en fantastisk trädgård, vandringsleder, café och restaurang inramat i grönska och prakt. Öppet hela sommaren. Fri entré till trädgården.

Stora Hyttnäs

I Sundborn finns denna pärla som tidigare var en bergsmansgård. Följ med på en guidad visning i detta hem där tiden stått stilla och gör en tidsresa tillbaka till sekelskiftet när 1800-tal blev 1900-tal. Trädgårdscafé. ■

Under konceptet ”Bästa Sommaren” erbjuder Falu kommun i år igen **gratis aktiviteter för barn och ungdomar** mellan 6 och 15 år under hela sommaren för att ge barn chansen till ett minnesvärt sommarlov.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ARKIVBILD

Bästa sommaren för alla barn och ungdomar

■ **SOMMAR/** Aktiviteterna är varierande. Några exempel är prova på kanotslalom i Hosjö, Sjöhäng, Grycksbo idrottsskola, kollo på Hellmansö, Skrivarverkstad, prova på inlines, DJ summercamp med dans, graffiti, DJ och rap.

– Vårt mål i Falu kommun har varit att ge förutsättningar för så många olika typer av aktiviteter som möjligt, och på så många platser som möjligt så det finns något som passar alla, säger projektledaren Lena Karsikas.

Sommaraktiviteter

Det är både kommunala och privata arrangörer som sökt bidrag från kommunen. Det är ett statligt bidrag som regeringen beslutat att tilldela kommunerna, och pengarna är viktiga för lovaktiviteter till barn och unga.

Hela 41 ansökningar har inkommit till kommunen i år om att få arrangera sommarlovsaktiviteter mellan den 16 juni och 21 augusti. Men lovaktivitetsbidrag kan även sökas för aktiviteter på de andra loven under året.

– Vi har fått in fler ansökningar än vad vi har medel att fördela över sommaren, därför har vi bett vissa flytta aktiviteterna till andra lov istället, säger Lena Karsikas.

Prova på aktiviteterna

Redan på Å-festen den 9 juni kommer man att kunna prova på några av aktiviteterna som erbjuds under sommaren. Tanken är att locka så många barn som möjligt, och det är alltså gratis att delta.

– Alla barn har rätt till ett roligt sommarlov och det känns kul att kunna erbjuda så

Prova på kanotslalom i Hosjö är en av aktiviteterna som anordnas under sommaren.

många olika aktiviteter. Vi har stort förtroende för arrangörerna. De är vana att anordna olika aktiviteter, och de är vana att möta barn och unga. Det är guld värt att ha dem som samarbetspartners.

Själv ser projektledaren Lena Karsikas fram emot sommarprogrammet.

– Det ska bli jättekul att besöka och delta i aktiviteterna med min familj. Jag är också glad över ett ökat samarbete med föreningslivet och den här möjligheten att

"Jag är också glad över ett ökat samarbete med föreningslivet och den här möjligheten att ge barn och unga en rolig fritid"

ge barn och unga en rolig fritid. Förra året var det 4 200 barn som deltog i sommaraktiviteterna, vi hoppas att ännu fler upptäcker möjligheten i år.

Bästa sommaren kommer du att kunna följa på Instagram, där presenteras bilder från aktiviteterna och tips ur programmet.

Vill du arrangera aktiviteter på kommande lov är du välkommen att kontakta oss.

Hela programmet finns på: www.falun.se/sommaraktiviteter ■

Daniel Sven Olsson älskar sitt Östanfors. Här ser vi honom bredvid den gamla gruvstugan, som en gång i tiden också var konstnären Carl Larssons etsarstuga.

Sven gillar att vandra i historiens spår

Sedan 1975 har Daniels Sven Olsson varit med och arrangerat de populära stadsvandringarna i Falun. Men några tankar på att sluta har inte 72-åringen. – Absolut inte. Så länge folk vill lyssna och ta del av Faluns historia, då kör jag på, säger han.

TEXT OCH FOTO: ANDERS NORIN

■ **KULTUR/** I Falun fanns det arrangerade stadsvandringar redan på 1940-talet, men därefter följde ett långt uppehåll. Det var nämligen inte förrän 1975, när Falun representerade Sverige under det europeiska byggnadsvårdsåret, som stadsvandringarna kom i gång igen. Planer hade funnits på att riva flera hus i Faluns stora trähusstadsdelar – Elsborg, Gamla Herrgården och Östanfors – men nu kunde staden istället stolt visa upp hur de gamla trähusen skulle bevaras, alla med sin speciella historia. – Vi var många som slogs för att husen skulle vårdas och inte rivas. Jag och Örjan Hamrin var spindlar i nätet

för att stadsvandringarna kom igång, men det var flera som jobbade med det hela. Allmänheten visade redan från början ett stort intresse för att vara med och vandra, och vi kör fortfarande på, säger Daniels Sven Olsson.

Började i liten skala
Stadsvandringarna började i liten skala, men populariteten gjorde att man bara något år efter starten utökade verksamheten. I dag har Sven själv sex olika stadsvandringar som genomförs vid två eller tre tillfällen under sommarmånaderna.

– Allt fler fick upp ögonen för stadsvandringarna, och som mest har jag haft 225 personer med mig i en guidad grupp. Det var förstås inte hållbart. I dag ligger vi på 35–40 personer i grupperna, vilket känns fullt lagom, säger Daniels Sven Olsson.

– Jag har alltid varit intresserad av historia och tyckt om att förmedla mina kunskaper. Stadsvandringarna är ett sätt att göra det på, fortsätter han.

Falu Gruva, Falu stad och Bergsmansbygden i omlandet förklarades som Världsbild av UNESCO år 2001, en utnämning som också har påverkat stadsvandringarnas utbud.

Olika sorters vandringar
Under årens lopp har nämligen vandringarna i trähusstadsdelarna kommit att kompletteras med andra områden och teman liksom med dramatiserade visningar. Daniels Sven Olsson har själv Gamla Herrgården och Östanfors som sina egna favoritområden.

– Trähusen har sin tjusning, områdenas historia likaså. Jag bor själv i Östanfors och historien gör att det är spännande att bo här. Gamla Herrgården är i grunden ett gammalt medeltida område och spåren finns fortfarande kvar. Men det många inte tänker på att Falun till stora delar är uppbyggd som en tysk stad. Tyskarna har haft en stor påverkan på staden Falun och dess byggnader och utformning, säger Daniels Sven Olsson. ■

- Stadsvandringar i Falun med Daniels Sven Olsson sommaren 2018:**
- Tisdag 12 juni kl. 18.00:**
I Östanfors. Samling vid "Mutter på Tuppen", Blindgatan 46.
  - Tisdag 19 juni kl. 18.00:**
I Gamla Herrgården. Samling vid Vass Britas gård, Herrgårdsgränd 8.
  - Tisdag 26 juni kl. 18.00:**
I kopparhanteringsens spår. Samling vid Anfarten, Falu gruva.
  - Tisdag 3 juli kl. 18.00:**
Kring Gamla Berget-Harmsarvet-Korsården. Samling vid Korsvägen-Leksandsvägen-Lilltorpet i Övre Gamla Berget.
  - Tisdag 10 juli kl. 18.00:**
I Vattnets väg till gruvan. Krondiken. Dammar och hjulhus nära Falu gruva. Start och mål vid Konstmästargården, Falu gruva.
  - Tisdag 17 juli kl. 18.00:**
Bland Falu stads unika slagghus från 1700-talet. Samling på Åsgatan vid Geislerska parken.
  - Tisdag 24 juli kl. 18.00:**
I Östanfors. Samling vid "Mutter på Tuppen", Blindgatan 46.
  - Tisdag 31 juli kl. 18.00:**
I Gamla Herrgården. Samling vid Vass Britas gård, Herrgårdsgränd 8.
  - Tisdag 7 aug kl. 18.00:**
I kopparhanteringsens spår. Samling vid Anfarten, Falu gruva.
  - Tisdag 14 aug kl. 18.00:**
Kring Gamla Berget-Harmsarvet-Korsården. Samling vid korsvägen Leksandsvägen-Lilltorpet i Övre Gamla Berget.
  - Tisdag 21 aug kl. 18.00:**
I Vattnets väg till gruvan från Puttbo till Glamsarvet-Långsveden-Stålmyran. Samling vid Puttbo bergsmansgård
  - Tisdag 28 aug kl. 18.00:**
Bland Falu stads unika slagghus från 1700-talet. Samling på Åsgatan vid Geislerska parken.
  - Tisdag 4 sep kl. 18.00:**
I Östanfors. Samling vid "Mutter på Tuppen", Blindgatan 46.
  - Tisdag 11 sep kl. 18.00:**
I Gamla Herrgården. Samling vid Vass Britas gård, Herrgårdsgränd 8.
- Avgiften för att gå med på en vandring är 60 kronor/person.*

Parkingenjören Sara Jaderyd gillar kreativiteten som krävs för att arbeta med växter och växtlighet.

Sommarprakt i starkare färger väntar centrum

Parkingenjör Sara Jaderyd började redan förra året planeringen för årets blomsterprakt i centrum. Nu är det snart dags att se hur det blir i krukorna.

TEXT OCH FOTO: KARI ÖSTNING

■ **SOMMAR/** Sara Jaderyd har klippt ur bilder på blommor, lagt ihop urklippen bredvid varandra och jämfört. Kruka för kruka och

rabatt för rabatt är strikt planerad i områden och antal, lite som en byggritning ser det nästan ut. Blommorna beställs från Skåne

Sara Jaderyd

och snart är det dags att se hur planeringen blev i verkligheten.

– Vi försöker variera varje år och ha olika färgteman, och om man har pasteller på våren så försöker vi ha andra färger på sommaren. Att vi har två omgångar av blommor är av flera anledningar, dels vill vi ha bytet och vi får också möjligheten att visa upp olika växter, säger Sara Jaderyd.

Sommarblommorna kan man heller inte sätta ut för tidigt eftersom de då fryser, medan andra blommor är mer frosttåliga och fungerar fint tidigare på våren.

– Många undrar ju varför vi tar bort vårblommorna medan de blommar, och teoretiskt skulle de kunna stå lite längre, men de skulle rätt snart vissna ner och bli tråkiga.

Sommaren är planerad efter två teman, beroende på om rabatten eller krukorna står i solen eller på en skuggig plats.

– Det blir varma rena blå toner med lite lime och sedan varmt orangerött på de soliga platserna. På de skuggiga platserna blir det kalla vita färger, en del blått och lila, sådana växter som trivs i ett skuggigt läge.

Det är en hel del att ta hänsyn till när man ska planera Faluns blomsterdekorationer. På sommaren jobbar åtta personer heltid med att sköta om parker och planteringarna i centrum. I det ingår samtliga utsmyckningar, plantera och sköta om alla växter, klippa gräset och tömma papperskorgarna. Sara Jaderyd och hennes team har hand om parkerna i centrum och utsmyckningarna.

– Jag tycker att det är jättekul att hålla på med växter och växtlighet, det är ett kreativt jobb och det är roligt att det är uppskattat det man gör. Jag skulle önska att fler ville jobba med grönytor.

Två dagar tar det att vattna över samtliga växter på sommaren. Krukorna har vattentankar inne i krukorna så att det inte ska bli torrt för fort.

En drömsommar i väder skulle för Saras jobb vara lite av varannandags väder, eller rättare sagt några dagar sol, några dagar regn.

– Men själv tycker jag om när det är soligt och varmt och vattnar gärna om det får vara så. ■

Ta en tur i vacker natur

Hela 25 naturreservat finns inom Falu kommun. Isalanäset är kommunens nyaste naturreservat. Här finner du stillhet och en mångfald av växter och djur tillsammans med en intressant kulturhistoria.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: FALU KOMMUN

■ **NATUR/** Cirka fem kilometer nordost om Svärdsjö centrum hittar du kommunens nyaste reservat – Isalanäset. Reservatet är en kuperad och nästan helt skogbevuxen halvö som sticker ut i Svärdsjön. Men det har inte alltid varit så. I skogen vilar ett gammalt kulturlandskap. På Isalanäset finns gott om gamla och grova

träd och döda träd. På våren sjuder det av liv i lövskogen när flyttfåglarna återkommer från sina vinterkvarter. Hackspettar trivs på näset eftersom det finns gott om mat i form av insekter i den döda veden.

Av de 25 naturreservat som finns i Falu kommun är fem kommunala och sköts av kommunen, övriga sköts av länsstyrelsen.

I ett naturreservat gäller, utöver allemansrätten, även särskilda föreskrifter eller regler. Varje reservat är unikt med egna föreskrifter anpassade efter områdets förutsättningar. Läs mer om naturreservaten i Falun på www.falun.se ■

Gråspett är en av alla fågelarter du kan få se i naturreservaten.

Övriga naturreservat som förvaltas av Falu kommun:

■ **Bjursås prästskog**

Litet naturområde med ovanligt många typer av natur.

■ **Rottneby skogen**

En gammal skog nästan mitt i stan.

■ **Runns norra öar**

Roxnäs udde och ett tiotal av öarna i vår vackra skärgårdssjö Runn.

■ **Sanders gammelskog**

En riktig trollskog med gamla träd och mjuka mossmattor.

De valde att bli kontaktfamilj

En extra familjemedlem - en helg i månaden. Det har Emma, Jonatan och Vide Knutes i Falun haft i snart ett halvår, då de som kontaktfamilj tar emot en 12-årig flicka från Syrien i sitt hem. Förutom att en ny, värdefull relation har uppstått, ger kontakten även vinster i form av ökad trygghet, nya lärdomar och språkträning.

TEXT: JENNY ASP FOTO: PETER DAHLKVIST

■ **OMSORG/** – Eftersom vi känner flera kontaktfamiljer, och hade hört om deras positiva upplevelser, kände vi att vi också ville göra en insats. Just nu lever vi ett ganska lugnt liv och har plats i huset, så det passar oss bra att ta emot någon då och då, säger Emma Knutes.

Efter att familjen Knutes hade ansökt om att bli kontaktfamilj gick de igenom en utredning, och därefter fick de tillsammans med sin handläggare på socialförvaltningen träffa flickan och hennes mamma, för att känna efter hur de trivdes med varandra.

“Förutom att hjälpa andra känns det också värdefullt för en själv, att man träffar någon man annars aldrig hade träffat på det här viset.”

En ny slags relation

Som kontaktfamilj väljer man själv hur ofta man vill ta emot ett barn – varannan, var tredje eller var fjärde helg. Innan man träffar barnet får man reda på ålder, familjesituation och behov för att kunna avgöra om det passar ens egen situation.

Emma och Jonatan fick reda på att flickans familj behövde stöd och avlastning i vardagen, eftersom mamman är

ensamstående och ofta arbetar på helgerna.

– Det mest värdefulla med att vara kontaktfamilj är att man får en relation med en annan person, som varken är familj eller kompis, men som man bryr sig om, säger Emma Knutes och fortsätter:

– Vi gör också saker tillsammans när hon är här, som vi kanske inte hade gjort annars. Som att åka pulka, åka till badhuset eller sitta och pyssla tillsammans i timmar. Vi som småbarnsfamilj får testa på vad äldre barn gillar att göra, och det är jättekul.

Fungerat bra från början

Det har fungerat bra från första början. Under två hela dygn hinner man umgås och prata en

hel del, vilket gjorde att familjen lärde känna sitt kontaktbarn ganska väl redan efter de första besöken.

Om det skulle dyka upp problem finns alltid den egna handläggaren att vända sig till. *Vad vill ni kunna ge till ert kontaktbarn?*

– Framför allt uppmärksamhet, tid och att man ser henne. Vi fokuserar mycket på henne, ger henne tid och lyssnar när hon är hos oss. Vi vill också kunna vara en extra trygghet, så hon har kontakt med flera vuxna personer i sin närhet.

Har ni några råd till andra som funderar på att bli kontaktfamiljer?

– Man ska känna efter om man har tiden att vara hemma var fjärde helg, minst. Det ska också kännas roligt, för det är viktigt att barnet känner sig välkommet och att man har tid för det när det kommer. Man kan gärna prata med en annan kontaktfamilj, för att höra om deras erfarenheter, slutar Emma Knutes. ■

Familjen Knutes i Falun har valt att bli kontaktfamilj för en 12-årig flicka från Syrien. Här ser vi lilla Vide tillsammans med mamma Emma.

/Hjälpa till på olika sätt

Kontaktfamilj: Tar emot barn/unga i sitt hem under t.ex. en helg i månaden för att avlasta barnets familj. Kallas också för stödfamilj.

Familjehem: Tar emot barn/unga i sitt hem under längre perioder. Kallas också för fosterfamilj eller jourhem.

Kontaktperson: Stödjer personer med behov, genom sällskap och regelbundna aktiviteter i vardagen.

Vill du bli kontaktfamilj åt en annan familj som behöver stöd? Läs mer på www.falun.se/stod--omsorg/vill-du-hjalpa eller ring kontaktcenter på 023-830 00.

Om hela Falu kommun ska leva och involveras i beslut och utvecklas, gäller det att föra tydliga dialoger med alla medborgare.

Frida Petersson är projektledare för den fördjupade översiktsplanen. Dessutom har en större grupp tjänstemän, där bland annat Hanne Stenback ingår, arbetat med förslaget. – Eftersom Hanne varit projektledare för landsbygdsprogrammet har hon tagit en lite större roll i det här arbetet än övriga tjänstemän i projektgruppen, säger Frida Petersson.

Joakim Nordlund är byrådets ordförande.

Landsbygden ska utvecklas och växa. Men hur? För att **ta reda på vad du och andra** som bor utanför Faluns tätort vill och tycker jobbar Frida Petersson, projektledare, och Hanne Stenback, landsbygdutvecklare, med att arbeta fram en fördjupad översiktsplan. – Just nu pågår en så kallad samrådsprocess. Fram till den 1 juli har den som vill möjlighet att lämna sina synpunkter.

TEXT: EWA BROBÄCK FOTO: MAGNUS STÅHLBERG

Landsbygdens utveckling engagerar många

■ **UTVECKLING/** Trots att solen sken den här vackra kvällen i maj var det många som hade tagit sig till Grycksboskolans matsal för att studera och kommentera förslaget till den fördjupade översiktsplanen för Grycksbo.

– Det är jättebra att det händer något. Nu verkar det som om kommunen har börjat bry sig. Det är goda signaler att processen har kommit igång, menade några engagerade Grycksbobor innan de försvann in i matsalen och kvällens överläggningar.

Men mötesbesökarna hade också många och starka synpunkter på hur Grycksbo borde utvecklas.

– Vi har förlorat en del service och det behövs nya bostäder, både här i centrum men också i andra lägen.

Fler bostäder behövs

Joakim Nordlund, som är byrådets ordförande, är en av dem som har intresserat sig för och bidragit till förslaget, som nu finns att ta del av på kommunens hemsida.

– Vi behöver definitivt skapa utrymme för fler bostäder, både villatomter och lägenheter, och så behöver vi få till ett tryggare och säkrare sätt att korsa den livligt trafikerade riksvägen, säger han.

Många Grycksbobor, inte bara Joakim, är också positiva till förslaget att en ny handelsplats skulle kunna etableras på den östra sidan om riksvägen i framtiden.

– Det skulle få genomfartstrafiken att stanna till och bidra till ett större och mer stabilt kundunderlag, vilket skulle gynna hela byn.

Joakim berättar att Grycksbo också har kulturhistoriska miljöer och natur- och grönområden som är värda att slå vakt om, bland annat värdefulla ströv- och fiskeområden samt den gamla bruksmiljön.

– Det handlar om att bevara och utveckla livskvaliteten för oss som bor här.

Viktigt att träffas på riktigt

Det fanns alltså mycket att diskutera och sätta sig in i under samrådsmötet och det pekades och gestikulerades ivrigt framför kartor och bildskärmar. Hanne och Frida och deras kollegor hade fullt upp med att förklara och visa vad förslaget skulle kunna innebära för Grycksbo i framtiden.

– Det är viktigt att de som berörs, och som är intresserade, av de olika förslagen får möjlighet att träffa människor av kött och blod som representerar kommunen, menar de.

"Vi politiker måste komma ut i verkligheten. Det händer något när man träffas och får saker förklarade för sig."

– Jenny Drugge

Just det tyckte också politikern Jenny Drugge (C), som hade tagit sig till mötet för att lyssna på Grycksbobornas tankar och önskemål.

– Vi politiker måste komma ut i verkligheten. Det händer något när man träffas och får saker förklarade för sig, säger hon.

– Och det är viktigt att alla förstår att de handlingar och kartor som har tagits fram är just förslag, säger Hanne Stenback, och berättar att den som ännu inte har hunnit bidra med sina synpunkter har fram till den 1 juli på sig. Och då handlar det inte bara om Grycksbo, utan också om flera andra orter och områden på landsbygden där samråd pågår.

Fokus på hur mark och vatten ska användas

Hösten 2016 genomförde Hanne och Frida dialogmöten i de kommunalder i Falu kommun som omfattas

– Den fördjupade översiktsplanen omfattar bara de orter och områden där vi ser att det finns särskilt stora behov av mer detaljerad vägledning kring hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska utvecklas, säger Hanne och Frida.

De tankar och önskemål som kom fram i samband med dialogmötena under 2016 har funnits med under arbetet med att ta fram planförslaget som nu finns i en webbversion under fliken "Delar av landsbygden" på www.falun.se/falunväxer

Och det var alltså dessa tankar och önskemål som presenterades på samråds träffen i Grycksbo.

– Under samrådstiden, som alltså pågår några veckor till, samlar vi in ytterligare synpunkter och idéer från kommuninvånare, föreningar, politiska partier, organisationer och myndigheter samt grannkommuner som gränsar till planförslaget, förklarar Frida Petersson.

Förslaget blir en utställning

– När nu samtliga dialogmöten är genomförda kommer vi att sammanställa kommentarerna i en så kallad samrådsredogörelse och ge förslag till hur planförslaget ska förändras, berättar Hanne Stenback.

Hon och Frida är noga med att understryka att planförslaget också bara är just ett förslag. Dessutom understryker de att det är viktigt att de även får feedback på det som är bra i de olika förslagen.

– Vi behöver också få veta vad kommuninvånarna gillar och vill att vi ska arbeta vidare med, säger Hanne.

När kommunstyrelsen har godkänt samrådsredogörelsen och beslutat vilka ändringar som ska göras kommer en utställningsversion att tas fram.

Planförslaget ställs sedan ut igen och då finns möjligheter att lämna synpunkter på förslaget ännu en gång.

Grycksboborna kommer alltså att få tillfälle att engagera sig i ortens framtid fler gånger. ■

Öppet hus-/samrådsmöten har hållits på följande platser som berörs av den fördjupade översiktsplanen:

Svärdsjö, Enviken, Danholn, Bjursås, Grycksbo och Aspeboda.

Det här vill Falu kommun

- Alla delar av Falu kommun ska växa.
- Falu kommuns landsbygd ska göra sina invånare stolta över sin livsmiljö och på ett positivt sätt bidra till bilden av Falun, Falu kommun och Dalarna.
- På landsbygden ska det finnas plats för både jordbruk, boende, rekreation och friluftsliv samt företag och verksamheter.
- Bebyggelseutvecklingen på landsbygden ska stärka befintlig service och infrastruktur.
- Att bo på landsbygden ska förknippas med närhet till naturen och en trygg uppväxtmiljö för barn och unga.

Lämna synpunkter

Lämna dina synpunkter skriftligt senast den 1 juli.

- Svarsformulär på www.falun.se/falunväxer
- Kontaktcentrer@falun.se – skriv FÖP, delar av landsbygden i ämnesraden.
- Skicka brev till Falu kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, 791 83 Falun. Märk kuvertet FÖP, delar av landsbygden.

Här kan du se alla **aktuella planer** och **byggprojekt** i Falu kommun. Mer information hittar du på falun.se. Har du frågor, hör av dig till kontaktcenter, tfn 023-830 00.

Mycket på gång I FALU KOMMUN

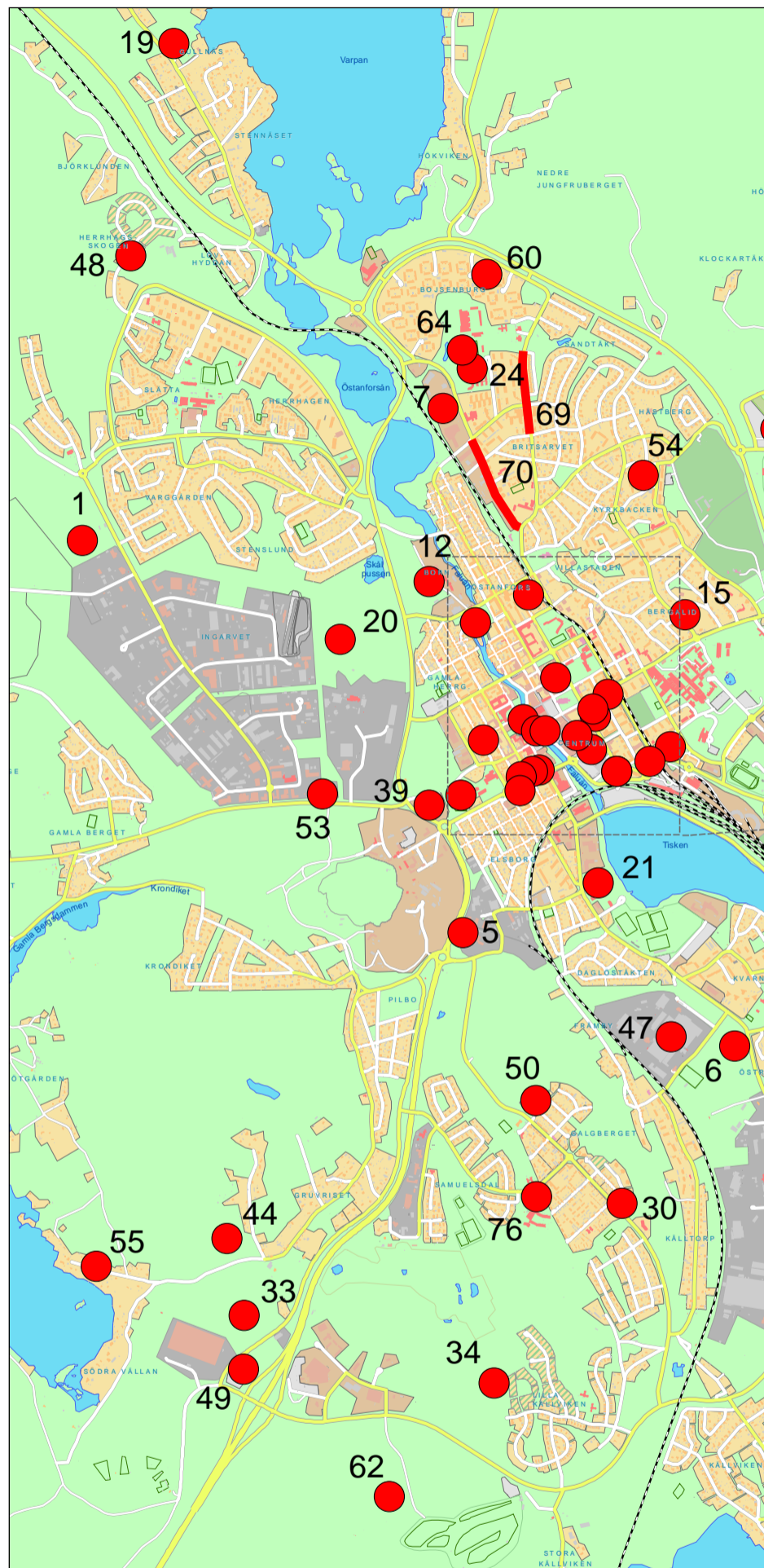
/PLANER

- 1 **Ingarvet.** Planläggning för utökning av Ingarvets industriområde.
- 3 **Parkgatan.** Planläggning för bostäder.
- 4 **ICA Maxi.** Planläggning för utbyggnad.
- 7 **Gamla vattenverket.** Planläggning för bostäder.
- 8 **Högboområdet.** Planläggning för bostäder.
- 9 **Korsnäsavägen/Hälsinggårdsvägen.** Planläggning för bostäder.
- 11 **Östra Humlebacken.** Planläggning för bostäder.
- 12 **Born.** Planläggning för nytt bostadsområde.
- 13 **Västra Hosjö.** Planläggning för trafikplats och cykelväg.
- 15 **Bergalid.** Ändring av plan för nytt bostadshus.
- 16 **Bolagshyttan.** Planläggning för bostadshus.
- 18 **Kv Posten.** Planläggning för bostäder.
- 22 **Borgärdet.** Planläggning för småhusområde.
- 24 **Britsarvsskolan/Tegelbruksskolan.** Planläggning för vårdboende m.m.
- 32 **Storgårdsvägen Bjursås.** Planläggning för bostäder.
- 33 **Västra Tallen.** Planläggning för verksamheter.
- 37 **Kvarteret Rödbro.** Planändring för bostäder.
- 42 **Kvarteret Trumbäcken.** Planläggning för ny hotellentré.
- 44 **Övre Gruvrisvägen.** Planläggning för småhusområde.
- 47 **Främby hallar.** Planläggning för verksamheter.
- 54 **Kyrkbacksvägen/Polhemsvägen.** Planläggning för bostäder.
- 55 **Vällanstigen.** Planläggning för bostäder.
- 56 **Sundborns centrum.** Planläggning för bostäder, skolan och lokaler.

- 57 **Kings Armshuset.** Planläggning för bostäder.
- 61 **Strandvägen.** Planläggning för bostäder.
- 62 **Källviksberget/Simonsberget.** Planläggning för småhusområde.
- 63 **Nordvästra Lugnet.** Planläggning för verksamheter.
- 71 **Bjursås Skicenter.** Planläggning för småhusområde.
- 72 **Önsgärdesvägen i Vika Kyrkby.** Planläggning för bostadshus.

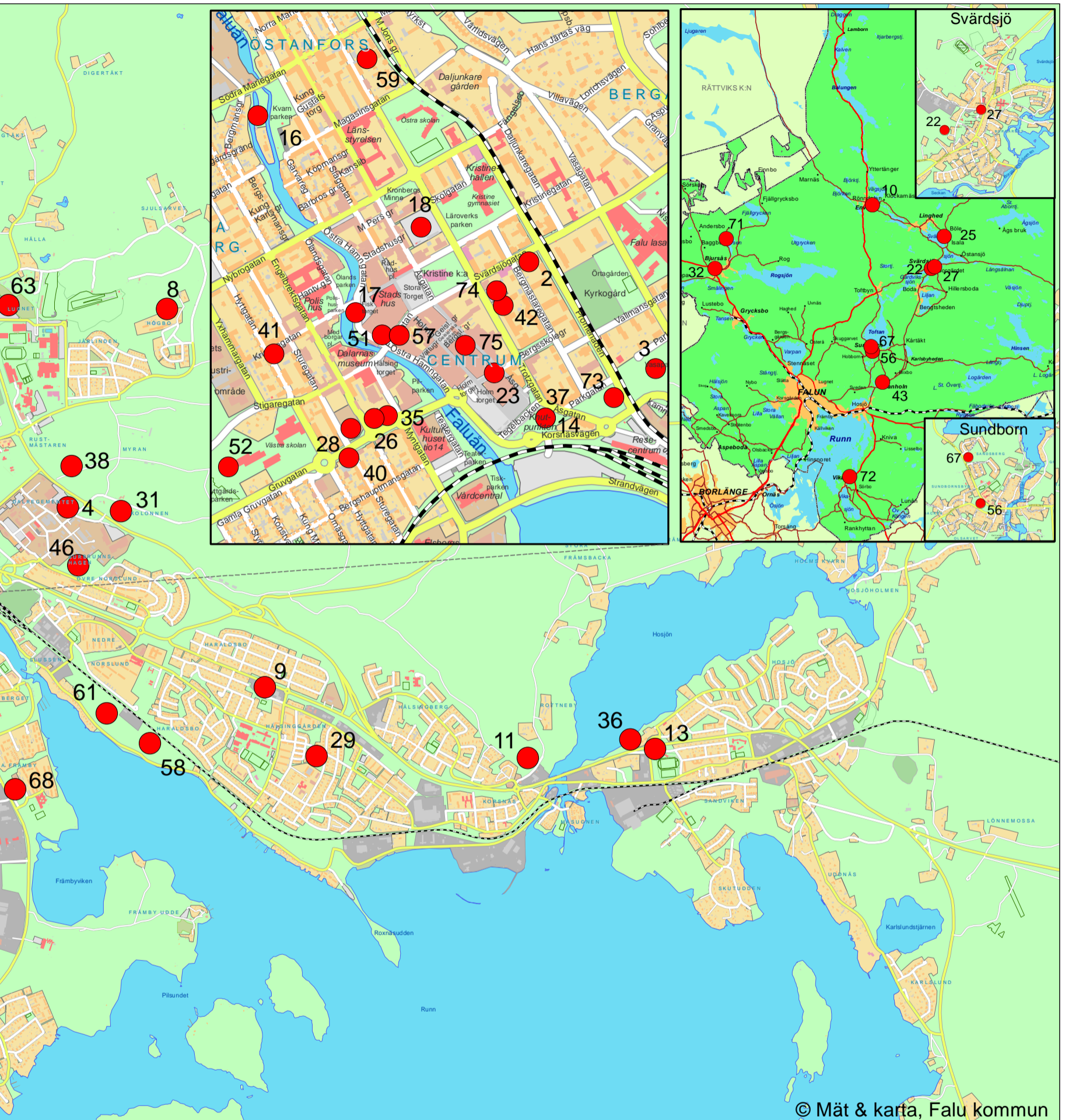
/BYGGPROJEKT

- 5 **Nicolai 1.** Nybyggnad av bilhall (SEAT).
- 6 **Främby.** Byggnad av vildvattenpark.
- 10 **Klockarnäs 52:6.** Nybyggnad av förskolemodul (tillfällig).
- 17 **Fisktorget.** Ombyggnad av Spruthuset med ny restaurang och bryggeri.
- 19 **Gamla Grycksbovägen.** 11 nya enbostadshus, inflyttning pågår.
- 20 **Syrafabriken.** Nybyggnad av datahallar och vaktlokal.
- 21 **Gasverket 3.** Nybyggnad av skola.
- 23 **Lydias terrass Bergsskolegränd.** Anläggning av park med överdäckning av lastkaj.
- 26 **Västra Falun 8.** Nybyggnad av ca 42 lägenheter, brf Hyttbäcken.
- 28 **Teatern 11.** Nybyggnad av flerbostadshus, Kopparstaden.
- 29 **Hälsinggården 24:1.** Nybyggnad och ombyggnad av förskola.
- 30 **Galgeberget.** Nybyggnad av flerbostadshus, SHH Bostadsproduktion AB.
- 31 **Myran.** Utbyggnad av område för verksamheter.
- 34 **Lilla Källviken.** Utbyggnad av gator och försäljning av småhustomter, samt nybyggnad av bostadsrätter i form av parhus, kedjehus och radhus samt förskola.
- 35 **Västra Falun 4.** Nybyggnad av 21 hyreslägenheter.

- 36 **Hosjöstrand 2-4.** Ombyggnad och renovering av flerbostadshus.
- 39 **Gruvbron.** Nyinvid COOP livsmedelsbutik.
- 40 **Geschwornern 1.** Ombyggnad av industri-lokal till bostäder.
- 41 **Stigaren 1.** Nybyggnad av flerbostadshus, Gamla Brandstation AB.
- 43 **Risholmsgården.** Tillbyggnad av vård- och omsorgsboende med 20 lgh.
- 48 **Herrhagskogen.** Utbyggnad av gator samt försäljning och byggnation av småhustomter.

- 49 **Tallen.** Nybyggnad av bilhall.
- 50 **Järngränd/Svavelgränd.** Byggnation av 9 småhus.
- 51 **Falan 22, Falugatan.** Tillbyggnad flerbostadshus 19 bostadsrätter.
- 53 **Vägverket 1.** Nybyggnad av industri- och lagerbyggnad.
- 59 **Trotzgatan 48.** Nybyggnad av radhus och flerbostadshus.
- 60 **Britsarvsskolan 4.** Nybyggnad av 40 studentlägenheter.

© Mät & karta, Falu kommun

- 64 Britsarvsskolan 2. Nybyggnad av förskolemodul (tillfällig).
- 67 Sandsberg, Sundborn. Nybyggnad av 22 bostadsrätter, Hultqvist.
- 68 Torkils väg Främby. Nybyggnad av 14 radhus.
- 74 Trumbäcken 16. Nybyggnad av 39 lägenheter.
- 75 Yttre Åsen 13. Ändrad användning av butikslokal till nöjesanläggning (restaurang med Boulespel).

- 76 Nedre Gruvriset 33:191. Nybyggnad av förskolemodul (tillfällig).

/ÖVRIGT

- 2 Cykelöverfarter. På huvudcykelstråk (Promenaden).
- 14 Rödbro. Förberedelser för nybyggnad av flerbostadshus, kontor och butiker.
- 25 Isalanäset. Iordningställande av kommunalt naturreservat.
- 27 Borgärdet. Utveckling av Borgärdets centrum.

- 38 Myran. Våtmarksprojekt och friluftsområde.
- 46 Surbrunnshagen. Iordningställande av mark för bostäder, Kopparstaden.
- 52 Hyttgårdsparken. Utökning av skateparken, etapp 3.
- 58 Strandvägen. Förberedelse för ny väg.
- 69 Seminariegatan. Anläggande av cykelväg.
- 70 N:a Järnvägsgränd. Anläggande av cykelväg.
- 73 Vasaparken. Medborgardialog för utformning av parken.

/PÅ GÅNG ÄR ÄVEN

Fördjupade översiktsplaner:
Falu tätort och området runt Varpan samt delar av landsbygden.

Cykelstaden Falun får en MTB-bana i världsklass

Lugnet har redan flera arenor i världsklass. Snart står också en ny MTB-bana klar, som öppnar upp möjligheten för att **internationella cykelmästerskap kan arrangeras** i Lugneterrängen.

– Vi är alltid intresserade av att få stora evenemang till Lugnet och när vi såg över möjligheterna, fanns cykel med som en viktig aktör i det arbetet, säger Jonas Boström, verksamhetsansvarig.

TEXT: ANDERS NORIN FOTO: ULF PALM

■ **FRITID/** Falun har de senaste åren växt till att bli en riktig cykelstad, och för många cyklister är det just Lugnet som är hjärtat för trampandet.

Lugnet erbjuder redan i dag uppmärkta och välskötta teknikbanor, cross country- och utförsleder och är även en bra utgångspunkt för turcykling i världsarvet.

Men snart står även en bana för XCO (Cross country olympic) av högsta internationella mästerskapsnivå klar att användas.

– Med bygget ser vi till att lyfta cykelsporten i Sverige ytterligare, men skapar också en möjlighet för att kunna få hit stora internationella cykeltävlingar som VM eller världscup. Intresset för cykel ökar enormt i Sverige just nu, och för Falun är det därför viktigt att ha en framträdande plats på cykelkartan. Vi vill få hit fler som cyklar och se till att fler klubbar förlägger sina träningsläger till Falun och Lugnet, säger Jonas Boström.

Bygget startade för ett år sedan

Det var ungefär ett år sedan som arbetet med

att planera banan startade. Fredrik Ericsson tog ansvaret för själva bandesignen, men flera åkare i den svenska mountainbikeeliten, däribland Emil Lindgren, har också hjälpt till.

Banan är placerad strax ovanför Sjulsarvs-

För de yngsta handlar det främst om att hålla på med olika teknikövningar, för att kunna hantera den egna cykeln på bästa sätt.

vägen och den berömda vallen. Terrängen ger en naturlig möjlighet att bygga en utmanande och tuff bana. Placeringen gör också att publiken kommer att kunna se en stor del av cyklisternas framfart vid tävling.

– Banan i sig är byggd för de som utövar sporten på högsta nivå, men det finns både A,B och C-linjer så att både äldre och ungdomar kan planera på ett säkert sätt, säger Jonas Boström.

Kostnaden 500 000 kronor

När allting är färdigt kommer Falu kommun att ha gått in med cirka 500 000 kronor i projektet.

– Vår roll har varit 100-procentig från början. Det är kommunen som bygger banan och sedan har vi tagit in nödvändig konsult-hjälp, främst elitåkare, för att se till att linjer och utmaningar blir de rätta. Vi har fått mycket för pengarna, säger Jonas Boström.

Den första riktiga tävlingen i banan körs den 14 juli då den första upplagan av Lugnet XCO ska köras.

Fullt ös ner för Lugnets branter är vad som gäller för Falu CK:s ungdomar. Här är det William Tynell som tagit täten.

/MTB Lugnet

CROSS COUNTRY-LEDER

Samtliga leder börjar vid sprintbackarna på skidstadion.

Berguven, 3 km

Bra start för dig som är ny på MTB och vill bekanta dig med cykeln inför tuffare uppgifter.

Lugnets blåa, 7 km

En av huvudlederna med specialbyggda MTB-stigar. Passar både för nybörjare och vana cyklister.

Lugnets röda, 15 km

Den andra av huvudlederna och den populäraste. Passar för vana cyklister.

UTFÖRSLEDER

Börjar vid bergbanans toppstation.

Gamla mormor

Den nybyggda flowleden som går från hoppornen ner till stadion. Passar både för barn, nybörjare och vana cyklister.

Fet-Mats

Snabb och bitvis teknisk singletrack. Passar vana cyklister.

– Det är spännande med den nya banan och det har hittills inte krävts några större byggnationer för att få till en utmanande bana av internationellt snitt. Däremot kommer det att byggas ett antal konstruerande features under sommaren. Banan är inte att leka med, och kommer att ge eko i hela landet, säger Stefan Carlsson, en av ungdomsledarna i Falu CK.

Det yngre gardet gillar Lugnet

Lugnet är inte bara hemvisten för Faluns elitåkare utan också en central plats för cykelklubbens yngre garde.

– Just nu ser det riktigt lovande ut för oss. Vi har över 100 ungdomar, i åldern 5–16 år, som tränar MTB kontinuerligt. Några står fortfarande långt från tävlingsverksamheten, även om den ökar, men vi tycker framförallt det är viktigt att ungdomarna har något att göra på fritiden. Vi märker också att många cyklade föräldrar gärna ser sina barn träna cykel, säger Stefan Carlsson.

På skidstadions grusytor håller de minsta

"Falun är en bra cykelstad, där Lugnet är första valet för många. Här finns det mesta för att göra en nöjd"

– Stefan Carlsson

till. För dem handlar det främst om att hålla på med olika teknikövningar, som bidrar till ett bättre hanterande av den egna cykeln.

De lite äldre barnen och ungdomarna trampar direkt ut i skogen, för att köra någon av de längre lederna som står till buds.

Andra tar hemtamt bergbanan upp till hoppbackarna, för att ta sig ner till stadion igen via utförslederna.

Några hoppar stort, andra tar det lite mera försiktigt. Men det finns plats för alla.

– Nu i början på säsongen tar det lite tid att komma igång med cyklingen, att hantera cykeln på rätt sätt. Men det är otroligt roligt att få hänga med ungdomarna på träningarna, säger Stefan Carlsson.

Hur ser du på Falun som cykelstad?

– Falun är en bra cykelstad, där Lugnet är första valet för många. Här finns det mesta för att göra en nöjd, säger Stefan Carlsson, och drar i väg med cykeln för att komma i kapp sina ungdomar som redan är på väg mot nya utmaningar. ■

■ POLITIKERFRÅGAN:

Varför ska Faluborna rösta på ert parti?

MILJÖPARTIET:

Kommunen ska sikta på ekologisk, ekonomisk, social hållbarhet och Agenda 2030. Satsningarna på demokrati fortsätta. Människor ska känna sig välkomna i Falun. Bostäder byggs på landet och i staden. Fastigheter energieffektiviseras och solceller och solvärme öka. Cykelplanen genomförs och vi arbetar för mer kollektivtrafik. Biologisk mångfald värnas genom skydd av mer natur, skogar, odlingsmark. Stadsodling underlättas och staden görs grönare. Resurser till likvärdig skola och förskola prioriteras. Nej till friskolor men ja till giftfri miljö. Äldre får mer inflytande och behoven styr plats inom omsorgen. Fler trygghetsboenden o kooperativa/kollektiva lösningar. Servicen på landsbygden ökas. Småföretag och kooperativ blir fler inom gröna näringar. Kommunen upphandlar lokalt/ekologiskt.

MODERATERNA:

Det handlar om trovärdighet. Det räcker inte att satsa pengar, Moderaterna ser till resultatet. Valfärden innebär en god förskola och skola. Inte i ord, utan i verkligheten. I omvårdnad är vi för valfrihet. Kvalitetstävlan ger stimulans för alla utförare. Bättre kontroll över socialtjänsten, så att de mest utsatta får stöd. Faluns profil med kultur och idrott ska värnas, för såväl besöksnäring som Falubor. Jobb för alla prioriteras,

fler företag är också en grund för integrationen. Bostäder varieras för att motverka segregation. Miljöarbetet ska säkras. Samspelet stad-landsbygd är Faluns styrka. Centrum, kommunens vardagsrum, ska vara tillgängligt och levande med butiker, restauranger och kaféer. Moderaterna har kunskap och mod att prioritera, tar ledningsansvar för effektivitet, kvalitet och hållbarhet.

FALUPARTIET:

Falupartiet är ett lokalt parti som genom sunt förnuft vill utveckla det som vi anser är bäst för alla Falubor och kommunen. Alla människor har rätt att kunna få ta makten över sitt eget liv. God ekonomisk hushållning med dina skattepengar skall inte bara vara en målsättning utan även infrias. Falupartiet har inte för avsikt att ändra nuvarande skattenivå. Falupartiet satsar mer på ett förebyggande/främjande arbete för kommunens barn. Att alla elever får det stöd de behöver för att nå godkänt i deras viktiga ämnen. Falupartiet prioriterar landsbygden genom prioritering på bostadsbyggnad, företagande, vägföreningar, biblioteksfilialer, och fritidsgårdar. Falun skall vara en trygg kommun att bo, verka och umgås för alla som bor, arbetar och besöker Falun. Vi politiker måste sluta bygga monument och istället prioritera kärnverksamheten.

VÄNSTERPARTIET:

Alla vill vi ha en fungerande välfärd, så även Vi. Men vi är inte nöjda med en välfärd på lägsta nivå. I Vänsterpartiets Falun finns en socialtjänst som går att lita på den dagen behovet uppstår. I vårt Falun får alla barn jämlika och jämställda förutsättningar att utvecklas, på sin förskola eller skola. Att förlita sig på att konkurrens och marknadskrafter ska driva välfärden framåt med ständigt minskade resurser, anser vi inte vara en framkomlig väg. Det är ett systemfel som läcker välfärden på resurser, när kommunen dessutom ska leka marknad med sig själv leder det till konkurrens istället för samarbete mellan förvaltningarna. Det drabbar Faluborna och det skapar en väldigt osäker grund att bygga välfärd på. (V)i är det enda partiet som ser och vill förändra på det.

SOCIALDEMOKRATERNA:

Vi socialdemokrater vill fortsätta bygga ett starkt och jämlikt samhälle, där alla människor i trygghet kan forma sina liv och förverkliga drömmar. Vi tror att ett bra samhälle är ett samhälle där

människor känner sig trygga. Alla i Falun har rätt till trygghet, oavsett ålder, kön, bakgrund eller var i kommunen man bor. Vi socialdemokrater tror att vi når detta om alla barn ges förutsättningar att lyckas i skolan, alla har en bostad och alla får ett jobb med schyssta villkor och en lön som går att leva på. Människor ska kunna må bra och ha en meningsfull fritid. Alla ska få känna sig trygga i sina hem och på offentliga platser. Det innebär att hela Falun ska leva och utvecklas. Att sträva efter detta innebär ständigt prioriteringar för att lägga resurser där de behövs mest. Vi prioriterar alltid skolan, sjukvården och omsorgen framför skattesänkningar och andra privilegier för de rikaste.

KRISTDEMOKRATERNA:

Vi tror på Falun dess invånare och företag. Vi tror att Faluns invånare kan växa och att unga kommer att vilja stanna, om vi bara vågar vara öppna för människors olika behov. Vi vill därför styra Falun från utifrån dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Därför är kärnverksamheterna och landsbygden en central och målinriktad

satsning. Vi vill skapa förutsättningar så barn inte far illa, där vår stad inte riskerar att översvämmas, där företag utvecklas och att deltidssbrandmän på landsbygden är en självklar satsning för oss. Vi vill ge bra service, med attraktiv kollektivtrafik, sjudande föreningsliv och ett jämlikt och jämställt samhälle som värnar säkerställer större delaktighet och inflytande för medborgarna och den interna demokratin. Vi lovar och håller våra löften.

SVERIGEDEMOKRATERNA:

Vi vill minska invandringen kraftigt, men snabbt utbilda dem vi tar emot, i svenska och mot framtida yrkesliv. Vi vill stödja på riktigt, med både krav och uppmuntran! Unga ska kunna hitta boende här i Falun, äldre ska erbjudas boende efter sina behov. Invandrare behöver också bostäder, men inte med högre prioritet än för de unga och gamla. Bilen behövs i vår landsbygdskommun och man ska enkelt kunna köra in i vår centralort och hitta parkering. Det finns plats för både bilar och cyklar. Hitflyttade från storstäder ska känna skillnaden!

Våra mindre samhällen måste frodas. Utveckling av turismen förutsätter att vi sköter om våra bygder. Vi vill använda mer lokalproducerad mat. Det gör nytta för ekonomin, hälsan, turismen och naturvården!

CENTERPARTIET:

Människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiet, precis som valfrihet för individen. Välfärd byggs med gott företagsklimat som ger kvalitet genom en mångfald av utförare. Fler företag som går bra ger mer skatteintäkter till välfärd, det skapar fler arbetstillfällen och olika typer av jobb. Att klara att försörja sig är viktigt, därför behövs nya vägar in på arbetsmarknaden för dem längst ifrån. Centerpartiet har starkt engagemang i landsbygden och vill att hela kommunen ska leva. Land och stad är lika viktiga. Tillsammans gör de Falun attraktivt. Service, vård och skola ska finnas tillgänglig oavsett var du bor, i kommunal eller privat regi. Vi satsar på grön tillväxt och vi värnar naturen och den biologiska mångfalden. Miljö och ekonomisk

tillväxt är varandras förutsättningar i en framtid som klarar välfärden.

LIBERALERNA:

De liberala tankarna om frihet och jämlikhet utmanas av både höger- och vänsterpopulister. Klyftorna växer och skolan ger inte alla rätt stöd. Svaret är en kunskapsskola med arbetsro, jobb åt alla, mer företagande. I Falun ska varje människa få vara sitt bästa jag. Några förslag lokalt:

- Vikariepool med lärare som kan ta vid när läraren är sjuk eller "vabbar". Idag ställs lektioner in.
- Bättre beredskap på att ta emot äldre färdigbehandlade patienter från landstinget. Till exempel fler korttidsplatser.
- Alla ska kunna söka lediga tjänster i Falu kommun. Ibland kan viktiga tjänster bara sökas internt om ens det.
- God kommunal ekonomi för välfärd. Minska vänskapskorruption och slöseri.
- Mindre grupper inom bland annat förskola och grundskolans lågstadium.

Ny valnämnd

Val- och demokratinämnden försvinner och ersätts av en renodlad valnämnd underställd kommunstyrelsen i den kommande mandatperioden. I övrigt ser det ut så här:

- Kommunstyrelsen ska ha en förvaltning under sig, vilken kommunens högste tjänsteman, kommundirektören, är chef över.
- Under kommunstyrelsen ska finnas ett ledningsutskott, ett serviceutskott och ett förhandlingsutskott.
- Nuvarande verksamhetsutskott upphör.
- Omvårdnadsnämnden, socialnämnden, barn- och utbildningsnämnden, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor och kultur- och fritidsnämnden kvarstår i sin nuvarande form.
- Kommunstyrelsen ska bestå av 15 ledamöter med 15 ersättare. Kommunstyrelsens ledningsutskott, utvecklingsutskott och serviceutskott ska bestå av vardera sju ledamöter med sju ersättare.
- Kommunstyrelsens förhandlingsutskott ska bestå av ledningsutskottets presidium (3 st) och ytterligare två ledamöter. Inga ersättare.
- Insynsplatser (närvarorätt) för partier i kommunfullmäktige utan representation i kommunstyrelsens utskott godkänns, exklusivt förhandlingsutskottet.
- Kultur- och fritidsnämnden, omvårdnadsnämnden, och socialnämnden: 11 ledamöter och 11 ersättare i vardera nämnden.
- Barn- och utbildningsnämnden och miljö- och samhällsbyggnadsnämnden: 13 ledamöter och 13 ersättare i vardera nämnden.
- Myndighetsnämnden för bygg- och miljöfrågor: 7 ledamöter med 7 ersättare.
- Valnämnden består av en ledamot från respektive parti med representation i kommunfullmäktige och inga ersättare.

Den 9 september 2018 har vi val till riksdag, landsting och kommuner. Du ska då **välja de som du tycker** bäst företräder dig och dina åsikter. Den här gången förutspås sociala medier få en allt större påverkansroll, och det finns en växande misstro mot politiker och demokratins betydelse.

TEXT OCH FOTO: PETER DAHLKVIST

Valet – en viktig demokratisk rättighet

FOTO: SCANDINAV

■ **DEMOKRATI/** För att en demokrati ska fungera riktigt bra så behöver medborgarna vara pålästa, delaktiga, våga ifrågasätta de politiska besluten, komma med egna förslag till förbättringar och välja de kandidater som de upplever representerar dem på bästa sätt. Politikerna behöver ha en aktiv dialog med medborgarna även mellan valen och berätta om vilka frågor som de ska besluta om, vilka beslut de tagit och varför.

En hektisk tid för Faluns demokrativägledare

Jenny Antonsson är Faluns demokrativägledare och Klas Sjören är ungdomsdemokrativägledare. De finns för att stötta Faluborna, de informerar om valet och hur man gör sin röst hörd.

Hur förändras era arbetsuppgifter inför valet?

– Vi jobbar alltid med att utveckla möjligheterna för Faluborna att kunna vara delaktiga, men inför valet så handlar det särskilt om att

prata om val och politik, till exempel varför ska man rösta och hur gör man? Men vi jobbar på som vi alltid gör, förutom att vi under själva valet också kommer att vara involverade i det praktiska valarbetet. Vi kommer ju ha fokus på valet nu under sommaren och att försöka nå ut med bra information inför det, säger Jenny Antonsson.

Hur jobbar ni för att stärka demokratin?

– Vårt arbete är till stor del att driva och stötta arbetet att utveckla relationerna med Faluborna. Vi uppmuntrar och informerar om hur de kan vara delaktiga i samhället. Vi jobbar också mycket med det interna kommunala arbetet, till exempel hur vi genomför medborgardialoger på bästa sätt. Vi genomför utbildningsinsatser och finns som stöd och bollplank i demokratifrågor och när någon ska ha dialog med Faluborna.

– Kommunen styrs ju av våra folkvalda och det är de som fattar beslut, men så som samhäl-

↑

Jenny Antonsson och Klas Sjören är Faluns demokrativägledare. De jobbar just nu för fullt med att förbereda inför valet och informera Faluborna.

let ser ut idag så finns det ett stort behov av att som invånare vara delaktig mer än i vallokalen en gång vart fjärde år. Att kunna tycka till och ha dialog med kommunen mellan valen är därför ett nödvändigt komplement till kommunens politiska arbete eftersom vi ser att utanförskapet växer, förtroendet för politiker minskar och att sättet vi kommunicerar på ständigt förändras. I vårt arbete vill vi särskilt stärka möjligheterna att vara delaktig för de som inte får så stor plats annars. Att känna sig delaktig i samhället är jätteviktigt för att folk ska kunna leva bra liv.

Vad är annorlunda inför det här valet?

– Det har hänt mycket i vårt samhälle sedan 2014 när det var val sist. Vi ser att samhällsklimatet är mer polariserat och oroligt. Vi ser också att demokratin är mer instabil nu, även i Sverige där vi bland annat upplever ökat ifrågasättande av samhällsstrukturer, brist på förtroende för politiker och minskad tro på

Valet 2018 närmar sig. Den 9 september är det dags att gå till vallokalen och lämna din röst. Röstsedel och mer information om valet kommer i brevlådan.

demokratins betydelse. Behovet av att prata om hur vårt samhälle ser ut, fungerar och ska fungera i framtiden är stort. Så det här valet kommer bli annorlunda än tidigare val – både i vad människor grundar sitt val på men även på hur mobilisering inför valet kommer att se

ut från olika politiska grupper. Vårt perspektiv är att vi från kommunens sida måste göra vad vi kan för att hjälpa folk att vara väl-informerade och känna att de är trygga när de ska rösta.

Nu är det inte så många månader kvar, hur känns det?

– Det känns ganska stort. Valet sätter fokus på så många viktiga frågor om vårt samhälle och vi känner verkligen att kommunen har en viktig roll inför valet. De månader som är kvar nu vill vi göra så mycket som möjligt på, säger Jenny Antonsson.

Påverkan av yttre makter och sociala mediers betydelse för valet

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap så finns det inför valet år 2018 en större risk mot år 2014, att någon utanför Sverige försöker påverka valet. Det kan handla om att störa valet genom att hacka sig i datorer eller

”Behovet av att prata om hur vårt samhälle ser ut, fungerar och ska fungera i framtiden är stort.”

att sprida falska rykten för att misskreditera en politiker eller ett parti. Enligt MSB finns det flera exempel på det i andra länder, de senaste åren.

Undersökningar visar att sociala medier som facebook står för en stor del av människors dagliga informationsflöde, medan förtroendet för traditionella medier minskar. Inför valet är det därför viktigt att du som medborgare har korrekta uppgifter innan du röstar, och använder källkritik till påståenden och utspel som hör valet till. Sök helst upp partierna direkt på deras hemsidor, i sociala medier eller varför inte i valstugorna. Hur ska de göra med sonens skola? Kommer det bli något äldreboende för farmor? Vill de höja kommunalskatten? Hur ska de jobba med näringslivsfrågorna?

Slutligen, rösta på det parti som du tycker representerar dig bäst i de frågor som ligger dig närmast. Det behöver inte betyda att det är samma parti i riksdag, landsting och kommun. ■

/Valet

Val till riksdag, landsting och kommuner

När? Den 9 september 2018. Den 22 augusti startar förtidsröstningen i Sverige. Röstsedel och mer information om valet kommer i brevlådan.

Behöver du prata med en demokrati-vägledare – ring Falu kommuns kontakt-center, telefon 023-830 00. Läs mer på www.falun.se

Seminarier

SÖNDAG:

16.00–17.00 Det postgeografiska samhället: borde vi få bo där vi vill?

Sverige är ett avlångt land. Distanser är inte längre hinder och de sociala nätverken är inte längre geografiska. Kommer platsen helt tappa sin betydelse när vi ska leva, verka och bo?

MÅNDAG:

09.00–10.00 Regional, nationell eller global sjukvård? Sveriges utmaningar och möjligheter

Digitaliseringen och globaliseringen har skapat nya former, marknader och lösningar för sjukvården. Framtidens visuella hälsorum kommer även att kunna installeras i det egna hemmet eller i mobilen.

10.30–11.30 Framtidens karriärvägar är hotade av urbaniseringsmyten – hur byter vi spår?

Förr oroade vi oss för urbaniseringen som i slutändan skulle leda till landsbygdens död. Idag vet vi att det även i framtiden kommer bo människor i mindre städer och på landsbygd. Men hur kommer jobb att utföras i det postgeografiska samhället? Hur organiserar vi oss? Hur säkrar stora organisationer ledarskap och kompetensförsörjning på distans? På vilket sätt påverkas våra numera högteknologiska industrier?

12.00–13.00 Löser vi lärarbristen genom att anställa studenter?

Lärarkrisen är akut och det behövs 77.000 nya lärare och förskollärare de kommande fem åren, enligt Skolverket. I ett unikt projekt i Dalarna har ett antal kommuner därför gått samman och betalar ut lön till studenter för att locka fler att bli lärare. Kan modellen användas för andra yrkesgrupper i offentlig sektor?

13.30–14.30 Tillsammans för varje barn: kan vi flytta fokus från stuprören till människan? Tillsammans för varje barn: kan samverkan rädda barnen från psykisk ohälsa?

På nationell nivå har det gjorts återkommande satsningar för att främja samverkan mellan olika aktörer på lokal nivå genom åren vilket har kostat staten flera miljarder. Ändå tenderar arbetet på lokal nivå att bli svårt när det handlar om att flera aktörer gemensamt behöver samverka för att barn och unga ska få rätt hjälp i rätt tid.

I Skottland har samma problem präglat offentlig sektor men efter nu har en ny modell för samverkan utformats och implementerats. Falun är den kommun i Sverige som kommit längst med att anpassa sitt arbete efter den skotska modellen. Men funkar de skotska lösningarna i den svenska byråkratin?

15.00–16.00 Från resmål till nytt hem –kan besöksnäringen locka internationell kompetens?

Vilka är vinsterna med kombinera attraktiva arbetsgivare och lokal besöksnäring för att övertyga kompetens att flytta?

16.30–17.30 Working with Swedes: är den svenska kulturen ett hinder eller en möjlighet för integration?

Möt forskaren och författaren Julien S. Bourrelle som i ett samarbete med Högskolan i Dalarna tagit fram den nya boken "Working with Swedes". Julien beskriver utmaningarna med att möta och arbeta i en annorlunda kultur. Den svenska kulturen.

Flera av seminarierna sänds på webben, se www.falun.se för aktuellt program.

Falun kommun medverkar i seminariet "Tillsammans för varje barn" på Almedalen i år.

Faluns projekt "Tillsammans för varje barn" i fokus på Almedalen

Barn som behöver hjälp skickas ofta emellan olika aktörer inom kommun och landsting. I Falun försöker man vända på arbetssättet och istället sätta barnet i fokus. Här är det de olika aktörerna som istället får samarbeta med varandra och barnet har kvar samma kontakt.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: ALMEDALARNA

■ **ALMEDALEN/** Det handlar om barn som mår psykiskt dåligt där många familjer upplever att det är svårt att få rätt hjälp i tid, särskilt när det blir fråga om samverkan mellan olika aktörer i samhället. Det är efter en skotsk modell som Falun kommun arbetar fram sitt arbetssätt.

– Psykisk ohälsa ökar för barn och unga och det är viktigt att sätta individen i fokus här, vi olika aktörer arbetar tillsammans för barnets bästa, säger kommunalråd Susanne Norberg (S).

Under tisdagen i Almedalen arrangerar AlmeDalarna seminariet "Tillsammans för varje barn" där Falun kommun presenterar sitt arbetssätt för att hjälpa barn och unga. Det är ett arbetssätt som väcker intresse på både nationell och internationell nivå. På nationell nivå har det gjorts återkommande satsningar för att främja samverkan mellan olika aktörer på lokal nivå genom åren, vilket har kostat staten flera miljarder. Ändå tenderar arbetet på lokal nivå att bli svårt när det handlar om att flera aktörer gemensamt behöver samverka för att barn och unga ska få rätt hjälp i rätt tid.

I Skottland har samma problem präglat offentlig sektor men efter nu har en ny modell för samverkan utformats och implementerats. Falun är den kommun i Sverige som kommit längst med att anpassa sitt arbete efter den skotska modellen.

Delegation från Falun

Syns man så finns man. I år medverkar ett 20-tal personer från Falun kommun, inom Region Dalarnas projekt, i Almedalen och

ytterligare personal från Falun kommun åker dit utanför projektet. Det handlar om att sätta Dalarna och Falun på kartan.

– Det är en väldigt bra arena för Falun att vara med på och visa upp oss på, säger Susanne Norberg.

Hela delegationen från Dalarna är 120 personer. De flesta reser direkt via Dala Airport till Visby. Det blir både billigare och mer tidsbesparande än att flyga från Arlanda. Vissa åker bil, andra tåg och färja eller flyger från Stockholm. Boendet för deltagarna är samordnat i privata hus där man delar rum.

Vidarutbildning

Att så många personer från Falun åker till Almedalen i år beror på flera faktorer, dels att Falun medverkar i seminariet "Tillsammans för varje barn", men även att det under Almedalenveckan finns många seminarier att gå på och det är ett bra sätt att ta till sig kunskap.

– Här har vi möjlighet både politiker och tjänstemän från olika förvaltningar att på ett smidigt vis skaffa kunskap och information om vad och hur andra kommuner arbetar. Det är viktigt för oss i vårt arbete att veta vad andra gör och istället för att åka på enskilda konferenser har man i Almedalen bra möjligheter att ta till sig kunskap på ett smidigt sätt, säger Susanne Norberg.

Årets version av AlmeDalarna innehåller, förutom seminariet "Tillsammans för varje barn", även många andra intressanta paneldiskussioner och samtal. Ett enat Dalarna med alla kommuner och samarbetspartners kommer att vara på plats, bjuda på midsommarfest, påverka politik och delta i debatter. En viktig del i årets AlmeDalarna är att sprida alla diskussioner och seminarier på bred front, därför kommer mycket också att sändas live via internet. Se aktuellt program på www.falun.se ■

"Psykisk ohälsa ökar för barn och unga och det är viktigt att sätta individen i fokus här, vi olika aktörer arbetar tillsammans för barnets bästa."

– Susanne Norberg (S), kommunalråd

Di Leva, Kläfford, Sean Banan och Larz Kristerz till Åfesten

Thomas Di Leva.

Chris Kläfford.

Sean Banan.

Larz Kristerz.

Nu har det blivit dags för årets upplaga av Åfesten. Idolvinnaren Chris Kläfford, Thomas Di Leva, Sean Banan, Larz Kristerz och Drifters är några av artisterna som dyker upp på Stora scenen eller dansbanan på Fisktorget.

– Jag tycker att vi har fått till ett bra och brett program med några roliga bokningar, säger Per Staffas, evenemangsansvarig.

TEXT: ANDERS NORIN

■ **NÖJE/** Åfesten arrangeras den 8–10 juni på och kring Fisktorget, och som vanligt är det fri entré för alla. Idolvinnaren Chris Kläfford var den första artisten som bokades upp till årets fest.

– Jag tror att Chris kommer att kunna locka en hel del ungdomar. Han har också varit en av de absolut mest önskade artisterna inför årets fest, säger Per Staffas.

Di Leva och Sean Banan

På Stora scenen kommer även Thomas Di Leva och Sean Banan att dyka upp. Under vintern och våren gjorde Di Leva en bejublad show – ”Changes” – på Hamburger Börs, där han tolkade Dawid Bowie. Men när han kommer till Falun, så gör han det med alla sina egna hits i bagaget.

– Thomas Di Leva är väldigt aktuell just nu, är ett stort namn med en bred publik, och passar därför bra in i Åfestens utbud, säger Per Staffas.

På en fest måste också barnen och föräldrarna få sitt. Det uppfylls genom bokningen av Sean Banan, som uppträder tidigt på lördagseftermiddagen.

– En rolig bokning, det är många barn

som gillar honom. Han är en av gäst-artisterna till talangtävlingen Stjärnskott, som vi också har på programmet under lördagen, säger Per Staffas.

Larz Kristerz och Drifters

Dans på lövad bana blev till en jättesuccé ifjol, där det var knökfullt med folk på dansbanan under flera timmar varje kväll. Åfesten satsar därför stort på dansband även i år och det blir Larz Kristerz och Drifters, med sångerskan Erica Sjöström, som bjuder upp till dans, två av Sveriges populäraste dansband.

Larz Kristerz slog igenom med dunder och brak, när bandet gick och vann Dansbandskampen 2008 och resten är, som det brukar heta, en framgångssaga.

– När jag gick ut på Åfestens facebook-sida och frågade vilket dansband folk helst ville se i år, så svarade de flesta just Larz Kristerz. Men sanningen var att jag vid det tillfället redan hade bokat upp bandet. Jag ville ha hit dem redan ifjol, då gick det inte, men nu kommer de, säger Per Staffas.

Larz Kristerz spelar på fredagskvällen och Drifters tar hand om lördagsdansen.

Nytt för i år är att det också blir eftermiddagsdans på fredagen. Här kommer det populära Falubandet Popnix att spela.

Övriga artister som dyker upp på Åfesten är Ellinor Brolin, Sigrid Bernson, Viktoria Tolstoy, Samuel Ljungbladh och Tusse.

Precis som ifjol är även festivalen Seaside en del av Åfesten. Festivalen bjuder på ett späckat program.

– Det sker också en mängd andra saker under festdagarna. Vi bjuder på ett digert program där det finns något för alla, lovar Per Staffas. ■

Foto: Anders Norin

Per Staffas är nöjd över årets bokningar till Åfesten, särskilt hett efterfrågade Larz Kristerz. – Jag ville ha hit dem redan ifjol, då gick det inte, men nu kommer de, säger Per Staffas.

/Åfesten 2018

Fredag 8/6:

12.00–01.00 Marknad och Axels tivoli
12.15–12.45 Lunchkonsert Soul of Mine.
13.00–15.00 Dans till Popnix
18.00–21.00 Cruising
18.15–18.35 Ellinor Brolin
19.00–19.30 Sigrid Bernson
20.00–21.00 Dans Larz Kristerz
21.00–22.00 Viktoria Tolstoy & Samuel Ljungbladh med band.
22.00–01.00 Dans Larz Kristerz

Lördag 9/6:

12.00–01.00 Marknad och Axels tivoli
10.00–14.00 Läsfestivalen (Biblioteket)
10.00–14.00 Barnens egen loppis
10.00–15.00 ”Träffa Polisen och Räddningstjänsten”
13.00–14.00 Stjärnskott 2018 Del 1. Gäst TUSSE.
14.00–14.30 Sean Banan
15.00–15.45 Stjärnskott 2018 Del 2.
14.30–16.00 Signering/Meet and Greet med Sean Banan.
19.00–19.40 Chris Kläfford)
20.00–21.00 Dans Drifters
21.00–22.00 Thomas Di Leva
22.00–01.00 Dans Drifters

Söndag 10/6:

11.00–17.00 Marknad och Axels tivoli

Seasidefestivalen:

Fredag 8/6 Kl. 15.30–23.00
Lördag 9/6 Kl. 15.30–23.00

Läsfestivalen -

Falu stadsbibliotek:

Lördag 9 juni Kl. 10.00–14.00

Se hela programmet på www.falun.se

Hembesök förebygger fall i hemmet

Många äldre drabbas av fallolyckor i det egna hemmet. Falu kommun ska nu identifiera riskfaktorer hos kommunens allra äldsta invånare och stödja dem att ta kontakt med vården om behov finns. Allt **i syfte att minska fallolyckorna**. Alla över 80 år kommer inom de närmaste 2,5 åren att få erbjudande om ett hembesök av en arbetsterapeut.

TEXT: PETER DALHKVIST

■ **OMSORG/** Totalt bor det drygt 2 700 personer över 80 år i ordinärt boende i Falu kommun (mars 2018). Fallolyckor är den olyckstyp som orsakar flest dödsfall, flest inläggningar på sjukhus och flest antal besök på akutmottagningar. Forskning i Sverige visar att de allra flesta fallskadorna sker inomhus på plant golv, när personen är uppe och rör sig. En tredjedel av personer som är 60 år och äldre faller minst en gång varje år och efter 80 års ålder drabbas varannan person.

– Vi gör det här projektet för att vi värnar om våra äldre och vill minska lidandet det innebär att till exempel bryta lårbenshalsen. Sedan visar de senaste studierna att genom att förebygga fallolyckor, så minskar kostnaderna för sjukvård och rehabilitering, säger Sara Lundgren verksamhetsutvecklare på Falu kommun.

Projektet startade med en tanke om att det skulle vara bättre om det var en

"Vi gör det här projektet för att vi värnar om våra äldre och vill minska lidandet det innebär att till exempel bryta lårbenshalsen"

– Sara Lundgren

arbetsterapeut som besökte de äldre, än att flera olika personer rör sig i hemmen. En ansökan om medel till att anställa en arbetsterapeut gjordes till folkhälsorådet som rekommenderade bifall, och via omvårdnadsnämnden och kommunstyrelsen blev projektet verklighet.

Alla över 80 år som bor i ordinärt boende i Falu kommun kommer inom de närmaste 2,5 åren att få ett erbjudande om ett fallförebyggande hembesök via brev, som sedan kompletteras med ett telefonsamtal. Om så önskas är också anhörig välkommen att delta. Kontakt tas med ordinarie verksamhet i de fall individen är inskriven i hemsjukvård.

– Vi hoppas att de flesta väljer att nyttja det här erbjudandet. Det är en vinn-vinn situation för både samhället och den enskilde, säger Sara Lundgren.

Läs mer på kommunens hemsida, www.falun.se eller ring Falu kommuns kontaktcenter, telefon 023-830 00. ■

Ny lokal är på gång.

Ungdomscoacher blir Kreativa coacher och får nu egen lokal

I Falu kommun jobbar **tre ungdomscoacher**, de kommer att finnas kvar men byter nu namn till Kreativa coacher.

TEXT: KARI ÖSTNING FOTO: PRIVAT

■ **UNGDOMAR/** Kreativa coacherna jobbar med att stötta ungdomar att ha en meningsfull fritid. Det kan vara allt från idrott, kultur eller vad man tycker är intressant.

Att coacha unga i deras egna projekt, hjälpa till med att ansöka om pengar, förmedla kontakter, göra deras åsikter hörda och hjälpa dem att starta föreningar är exempel på saker de kreativa coacherna kan hjälpa till med. De har hjälpt ungdomar ordna workshops om ämnen de själva tycker är roligt, till exempel ordnades i våras en Stand Up-kväll i Falun.

– Att prova på att skapa ett eget evenemang är inte lika svårt som många kan tro, utan kan snarare var både roligt och lärorikt. Dessutom får man ju hjälp på traven av oss om nått känns svårt, säger Karolina Nordman som är en av kommunens tre Kreativa coacher.

Ny lokal

Den 30 maj kommer att bli en viktig milstolpe hos många av Falu kommuns ungdomar eftersom de då får en egen lokal. Den heter Studio och ligger längst ner i Kulturhus tio14. Det är ungdomarna själva som gjort iordning lokalen.

– Det känns jättekul, det är ett behov vi sett länge, både en plats för att mötas på och för att arrangera olika saker på, Studio känns som om det passar Falun, säger Karolina Nordman.

Studio är gratis att låna för unga i Falun som vill ordna aktiviteter. Det är tänkt som en kreativ plats dit unga falubor är välkomna när som helst.

– Vi ser det som ett "makers space" där man kan prova på olika saker, fördjupa sig inom intressen, skapa, vara med och påverka vad som händer. Det är unga i Falun som bestämmer vad som händer här, säger Karolina Nordman. ■

Sedan i början på april har Falun en ny centrumutvecklare.

– Jag är stolt och glad över att ha fått jobbet, men ser mig först och främst som **en entusiastisk lagspelare**. Tillsammans med mitt team på Centrala stadsrum och andra intressenter, ska vi fortsätta att stärka och utveckla Faluns stadskärna, säger Lasse Westin.

TEXT OCH FOTO: ANDERS NORIN

Entusiastisk lagspelare ska få Faluns stadskärna att utvecklas

■ **UTVECKLING/** I många år har Lasse Westin varit anställd inom Falu kommun, där han främst drivit olika samverkansprojekt. Men när han såg annonsen om att Centrumföreningen Centrala Stadsrum sökte en ny centrumutvecklare, efter att Patricia Wallin Granhagen övergått till en heltidstjänst som vd för Falu P AB, kände han direkt att det var dags att göra något annat.

– Jag kan erkänna att det här är ett jobb jag länge velat ha. När nu tjänsten kom ut, kände jag att det var min tur. Jag har ett stort nätverk i Falun att använda mig av, och har även haft en hel del att göra med Centrala stadsrum sedan tidigare, säger Lasse Westin.

170 medlemmar

Centrala stadsrum har cirka 170 medlemmar och jobbar för samverkan mellan aktörer inom handel, restauranger, caféer, kultur, nöje, banker, världsarvet, fastighetsägare och politiken/kommunen.

– Vi har en otrolig bredd på medlemskapet, vilket i sig är en jättebra kanal för att kunna göra nödvändiga förändringar av utvecklande karaktär. Men för mig är det också mycket att sätta sig in i, och till att börja med har jag använt en del av min tid att presentera mig själv för medlemmarna, säger Lasse Westin.

Just nu står Falu centrum, stadskärnan, inför en spännande period med stora förändringar. En av de stora gallerierna håller exempelvis på att byggas om och moderniseras.

En satsning som också fått nya aktörer att söka sig till handelsstaden Falun.

– Vi har hela tiden ett jobb att göra med att fylla tomma lokaler, i dialog med fastighetsägare arbetar vi för att fylla dem. Tillsammans är ledordet för mig. Vi har nått långt i det arbetet och ifjol hade vi rekord i nyetableringar. Jag känner att det finns en positiv framtidsanda att arbeta vidare med, säger Lasse Westin.

Här har ni Centrala stadsrums personalstyrka. Nina Lood och Katarina Blomqvist är på papperet assistenter till nye centrumutvecklaren Lasse Westin. "Men vi arbetar som ett lag", säger Westin.

Inte så många tomma lokaler

För några år sedan var det annars tunga rubriker i media om det stora antalet butikslokaler som stod tomma i Faluns stadskärna. Men nu är lokalerna på väg att fyllas upp. I centrala Falun finns det runt 265 lokaler i markplan, enligt Centrala Stadsrums egen beräkning, och vid sitt styrelsemöte i mars kunde föreningen påvisa att det just nu råder en 95-procentig beläggning.

– Nya spännande aktörer har också visat intresse för att komma till Falun. De tomma lokalerna finns i huvudsak på Åsgatan och Slaggatan. Men mycket positivt har hänt med Åsgatan den senaste tiden, vilket jag tror att de flesta kan se. Att politiken fortsätter värna centrumhandeln är också viktig, säger Lasse Westin.

"De som åker hit gör det inte bara för att handla, utan man vill också kunna ta en fika eller kaka något gott, eller umgås på ett trevligt sätt med kompisar."

– Lasse Westin

Vilka övriga utmaningar ser du framför dig den närmaste tiden?

– Många åker långt för att besöka Faluns stadskärna, som är ett viktigt besöksmål. Men de som åker hit gör det inte bara för att handla, utan man vill också kunna ta en fika eller kaka något gott, eller umgås på ett trevligt sätt med kompisar. Det ska vara liv och rörelse, och en del i det är att kunna bjuda på bra evenemang som lockar folk att komma till centrum.

Hur kommer man att märka i övrigt att du tagit över rollen som centrumutvecklare?

– Att Stora torget används mer till olika sorters evenemang. Vi måste göra torget, centrumets hjärta, mer pulserande och använt. ■

KALENDARIET: JUNI–SEPTEMBER

JUNI:

2–3 MK Open, Crossfit. Lugnet

5 Trivselkväll vid Smedjan. Olsbacka

6 Nationaldagsfirande med medborgarskapsceremoni. Falu gruva

6 Karl Jenkins: Adiemus. Stora Kopparbergs kyrka

8–10 Å-festen – Thomas Di Leva, Chris Kläfford, Sean Banan, Larz Kristerz m fl. Fisktorget, Falun

8–9 Seasidefestivalen, massor av lokala band. Medborgarplatsen

9 Läsfestivalen. Falu stadsbibliotek

9 Dans till Wahlströms. Mannes loge, Svärdsjö

10 Musik i stadsparken – Hemvärnets musikkår.

16 Loppis på Lilltorpet.

16 Pelargondag på Stora Hyttnäs. Sundborn

17 Musik i Stadsparken – Falu storband

18–21 Arkeologikollo 2018. Barn 10–12 år. Dikarbacken

20 Midsommarmusik. Sägmyrakören, Sägmyra kyrka

21 Kransbindning. Tängergården, Enviken

22 Midsommarfirande. Nisserska parken, Sundborn, Tängergården Enviken, Dössberget Bjursås, Aspeboda, Lilltorpet, Gammelgården i Svärdsjö, badet i Toftbyn

23 Midsommardagen. I Bjursås med Billy Opel och Merry Mates, Dössberget

23 Midsommardagen i Svärdsjö.

23 Dans till Casanovas. Mannes loge, Svärdsjö

24 Dans till Donnez. Lilltorpet

24 Runn Open Water. Simtävling, Roxnäs udde

24 Musik i stadsparken – Stig Lind little big band.

27 Sommarmusik i jazzton, Trinity. Stora Kopparbergs kyrka

28 Dans till Casanovas. Lilltorpet

29-7/7 Trumpen på cykelakuten. Rolig fars för hela familjen, Dalasalen

30-15/7 Stenar i fickan. Teater/show, Stora Hyttnäs

JULI:

1 Rundvandring på Nysjöns fäbod.

1 Musik i stadsparken – Falu Evergreen.

Den 27 juli kommer trion Siv Malmkvist, Ann-Louise Hansson och Towa Carson till Lilltorpet.

1 Dans till Black Jack. Lilltorpet

3 Familjeskoj på Lilltorpet. Föreställningen Borgmästaren

3 Musik i sommarkväll, Nostalgiebandet. Svärdsjö kyrka

3 Musik i sommarkväll, Juniper bay Gospel. Envikens gamla kyrka

5 Dans till Blender. Lilltorpet

5 Musik i sommarkväll: Marit Mattsson Engström/ Anders "Gopa" Mattsson. Sägmyra kyrka

8 Dans till Streaplars. Lilltorpet

8 Musik i stadsparken – Clarinett a la carte.

10–15 Nordlek 2018, folkmusikfest. Lugnet

10 Familjeskoj på Lilltorpet. Föreställningen Besser & Wissner

10 Musik i sommarkväll, Arne Tengstrand/ Annie Nilsson. Svärdsjö kyrka

11 Svärdsjökväll med Lisa Miskovsky. Gammelgården

12 Dans till Dreams. Lilltorpet

12 Musik i sommarkväll, jazz med Jonas Pehrs. Envikens gamla kyrka

14 Pelargondag på Svedens gård.

14 Kulturvandring i Vintjärn.

14 Lugnets XCO, Sweden cup. Lugnet

15 Folkparkskväll på Lenåsen med Stefan Nykvist trio. Vintjärn

15 Dans till Matz Bladhs. Lilltorpet

17 Familjeskoj på Lilltorpet. Föreställningen Djungelns hemlighet med Eva Funck

17 Musik i sommarkväll, folk & jazz. Svärdsjö kyrka

18 Svärdsjökväll – A date with Elvis, John Lindberg, Stefan Nykvist m fl. Gammelgården

19 Musik i sommarkväll, sopran Ylva Ek. Bjursås kyrka

19 Musik i sommarkväll, Thorells. Envikens gamla kyrka

20 Allsångskväll på Dössberget med Anders Lundin, Stefan Ljungqvist och Ingemar Ehls orketser. Dössberget

20–22 Kopparträffen, 47:e träffen. Roxnäs udde

20–22 Bjursvicku. Bjursås

21 Kopparkortegen. MC-kortegen genom Falun

22 Dans till Lövgrens. Lilltorpet

24 Familjeskoj på Lilltorpet. Föreställningen Klara ut med Cirkus Cirkör

24 Musik i sommarkväll, Svärdsjö spelmannslag. Svärdsjö kyrka

26 Dans till Foxie. Lilltorpet

26 Musik i sommarkväll, Uffe Back. Envikens gamla kyrka

27 "186 år tillsammans" med Siv Malmkvist, Ann-Louise Hansson och Towa Carson. Lilltorpet

29 Folkparkskväll på Lenåsen med Peter Jezewski och John Whiteleather. Vintjärn

29 Dans till Skåningarna. Lilltorpet

AUGUSTI:

2 Musik i sommarkväll, Kvintetten Sadop. Sägmyra kyrka

2 Dans till Expenders. Lilltorpet

4 Dans till Dreams. Mannes loge, Svärdsjö

4–5 Falu enduro, deltävling 4 i Svenska serien. Lugnet

5 Dans till Engdahls. Lilltorpet

8 Sommarmusik, Claes Holmgren. Stora Kopparbergs kyrka

9 Dans till Mannerz. Lilltorpet

10–12 Poker Runn Dalarna 2018, båtrally.

10–12 Runndagarna. Massor av aktiviteter på Runn

11 Stora Stöten Swimrun, simtävling. Falu gruva

11 Stora Stöten Run, löpning. Falu gruva

12 Bergnilsloppet, cykel. Runn runt

12 Dans till Thor Görans. Lilltorpet

15–18 Sabaton Open Air, rockfest. Lugnet

16–20 Kulturvandringar i Sundborn.

16 Musik i sommarkväll, körkväll med sånggruppen Färist. Bjursås kyrka

16 Dans till Sannex. Lilltorpet

18 Korså visfestival, Jack Wreeswijk, Adolphson & Falk, Mikael Rickfors m fl. Korså bruk

18 Dans till Shine. Mannes loge, Svärdsjö

19 Falu sommarspel, friidrott. Lugnet

19 Dans till Martinez. Lilltorpet

25 Dalasinfoniettan i det gröna. Solist Sofia Karlsson. Kålgårn

25 KBK Falun – Marcus Ljungqvist invitational, motionslopp cykel.

25 Barnens hinderbana, 6–14 år. Lugnet

25 Kopparmoppen 2018, rally för äldre mopeder.

25–26 Falun kanotslalomcup. Falu vildvattenpark

25 Dans till Mannerz, Mannes loge. Svärdsjö

SEPTEMBER:

1 Granny Goes Street, kulturfestival.

1 Vildmarksloppet, terräng. Bjursås

21 Från Broadway till Duvemåla, show. Kulturhuset tio14

29 Tjurruset, skitigt terränglopp. Lugnet

TÄVLING/

Känner du din kommun?

En bro över å, där vattnets kraft passerar känt litet och stort hus. Var är vi?

Skicka svaret till:

Vårt Falun, Kommunikationskontoret, 791 83 Falun eller mejla redaktionen@falun.se

Vi vill ha ditt svar senast den 2 juli.

Tre vinnare belönas med ett presentkort på 200 kr hos Visit Dalarna – vinsten kommer med posten. Rätt svar och namn på vinnarna presenteras i nästa nummer av Vårt Falun.

Vinnare

Svaret på frågan i förra numret av Vårt Falun var Sägmyra kyrka med klockstapeln. Tack för alla vykort och mejl! Vinnare denna gång:

- Ingela Hanis
- PG Eklöf
- Ingrid Grosshed

Grattis – vinsterna kommer med posten.

Gilla oss!

FACEBOOK/ Visste du att Falu kommun har en officiell Facebook-sida? Det har vi haft sedan 2009. Här hittar du information och kan ställa frågor. Gå gärna in och gilla oss – [facebook.se/falukommun](https://www.facebook.com/falukommun) Flera förvaltningar, fritidsgårdar och projekt har även egna Facebook-sidor. För mer information, se [falun.se/socialamedier](https://www.falun.se/socialamedier).

